

Vreneli helpt vrouwen het 'bedriegerscomplex' te overwinnen

'KLÁÁR MET DIE ONZEKERHEID!'

Waarom doen veel sterke, talentvolle vrouwen niet wat ze willen of waar ze goed in zijn? Waarom zien we in Nederland zo weinig vrouwen aan de top? Waar komt die typische vrouwelijke onzekerheid toch vandaan en hoe kom je ervan af? Vreneli Stadelmaier (52), ondernemster en coach, schreef er een boek over.

Tekst: **Miranda Birney**
Fotografie: **Wim van de Hulst**

Je boek gaat over het 'bedriegerscomplex'. Wat is dat precies?

Ik zal een simpel voorbeeld geven. Als je voor het eerst auto-rijles krijgt, is dat heel spannend, dus voel je je onzeker. Dat is logisch. Je hebt immers nog nooit in een auto gereden. Tegelijkertijd weet je ook dat zelfs de grootste kluns een rijbewijs kan halen, dus waarom jij niet? Dat zijn gezonde gedachtes. Maar dan komt er een papegaai op je schouder zitten die roept: 'O, dit kun je vast niet, want je bent altijd zo onhandig! Straks blijkt dat je niet eens in staat bent om je rijbewijs te halen!' Als je geen weerstand kunt bieden aan dit soort gedachtes, heb je last van het bedriegerscomplex. Rationeel weet je best dat je het allemaal prima kunt, maar toch ben je bang om door de mand te vallen. Die angst en onzekerheid kunnen heel verlamdend werken. Je bent extra vatbaar voor deze gevoelens bij het aangaan van nieuwe uitdagingen, zoals sollicitaties, een nieuwe baan of conflictsituaties. Mannen hebben zulke gedachtes ook, maar zij zetten zich er makkelijker overheen. Vrouwen zijn geneigd om te denken: dan doe ik het maar niet.

Je hebt ook een coachingsbureau opgericht, SheConsult, waarbij je hoogopgeleide vrouwen helpt om het bedriegerscomplex te overwinnen. Wat kunnen vrouwen ertegen doen?

Kijk naar waar je bang voor bent. Waar komen die papegaaien vandaan? Hebben ze gelijk of niet? Zodra je weet dat die papegaai op je schouder zit te liegen, kun je hem wegsturen. Maar die papegaai is heel slim en weet precies waar ►

'Veel vrouwen leren al jong om bescheiden te zijn en op de achtergrond te blijven'

jij gevoelig voor bent en hoe hij jou weer in je hok kan krijgen. Het is natuurlijk je eigen stem, maar die komt ergens vandaan. Kijk naar je opvoeding en naar de culturele setting waarin je bent opgegroeid. We worden niet alleen opgevoed door onze ouders, maar door de hele maatschappij. Hoe wordt er tegen assertieve vrouwen aangekeken? Dat vinden we al snel bitches. Een man die exact hetzelfde gedrag vertoont, vinden we een goede manager. Veel vrouwen leren zo al jong om bescheiden te zijn en op de achtergrond te blijven. Ze nemen snel de dienende en verzorgende rol op zich.

Hoe ben jij zelf opgevoed?

Ik kom uit een ondernemersgezin en mijn vader hechtte veel waarde aan de mannelijke voortzetter van de familielijn, de stamhouder. Ik was het oudste kind, had het beste stel hersens, kon goed sporten en was sociaal. Kortom, ik had alle kwaliteiten van de ideale stamhouder. Maar ik was een meisje en dat was toch wel heel jammer. Dat heeft mijn vader ook weleens gezegd: "Wat jammer toch dat je geen jongen bent!" Dat vond ik onzin en alles in mij kwam daartegen in verzet. Want ik moest wel zelf mijn fietsband kunnen plakken, behangen, verven en weten hoe een auto werkte, maar mijn twee jongere broers hoefden niet eens te leren koken. Het was de bedoeling om mij als een zelfstandig wezen in de wereld te zetten en dat was goed, maar mijn broers hoefden alleen maar mannendingen te doen.

Werd je daarom feministe?

Ik denk van wel. Maar ik had ook een moeder die fulltime meewerkte in het bedrijf als voorbeeld. Echt een kei van een wijf. Als mijn vader op reis was, wat vaak voorkwam, hield mijn moeder het bedrijf draaiende. Tegelijkertijd bestierde ze het huishouden en voedde ze in haar eentje drie kinderen op. Ook mijn grootmoeder van vaderskant was een heel sterke en economisch zelfstandige vrouw.

Je stapte zelf ook in valkuilen. Welke?

Op de lagere school had ik heel veel jongensvrienden, want er zaten maar zes meisjes in de klas. Toen ging ik vwo- β eta doen en belandde ik weer tussen allemaal jongens. Daarna ging ik bedrijfskunde studeren. Zat ik wéér met alleen kerels. Dat is toch wel een soort rode draad geweest in mijn leven. Begrijp me niet verkeerd: ik hou ontzettend van mannen, hoor! Ik vind ze hartstikke leuk! Maar ik had het idee dat ik erbij hoorde, maar je hoort nooit écht bij de mannen, simpelweg omdat je geen man bent. Je bent nooit one of the guys. Ook niet als je krampachtig grove moppen gaat tappen of heel stoer gaat doen. Dat was een van die valkuilen waar ik in trapte en daarmee deed ik ook mijn eigen vrouwelijkheid geweld aan. Al was ik een stoere meid, ik had nog steeds enorm de behoefte om aardig gevonden te worden en dat is typisch iets vrouwelijks.

Toen je met je eerste man trouwde, spraken jullie af om de taken gelijk te verdelen. Toch lukte dat niet. Dat lag vast niet alleen aan hem...

Daar was ik inderdaad zelf bij. Het had toch weer met die onzekerheid te maken. We kregen kinderen en zouden allebei vier dagen in de week gaan werken. Als fulltime directeur bij een thuiszorginstelling leverde ik een dag in. Maar mijn man deed dat niet, want 'bij hem kon dat niet'. Toen er iets op mijn werk gebeurde wat tegen al mijn ethische principes inging, nam ik ontslag. Dat was heel dom en dat had ik nooit moeten doen. Het voelde ook heel sterk als falen. Zie je wel, ik kon het niet! Ik kwam thuis te zitten en voor ik het wist, zat ik in een traditioneel patroon: ik zorgde volledig voor de kinderen en mijn man verdiende het geld. En niemand zei er iets van, want iedereen vond het

normaal. De enige die mij erop aansprak, was mijn moeder: "Hé Vreneli, moet jij niet weer aan het werk?"

Je wilde een carrière opbouwen, maar ook een gezin met kinderen. Kan dat wel allemaal tegelijk?

Dat wilde mijn man toch ook? Waarom is dat alleen mijn verantwoordelijkheid? Mannen zijn heel snel geneigd om te denken dat vrouwen beter voor kinderen kunnen zorgen, maar ik heb dat ook nergens geleerd.

Vind je dat alle vrouwen ambitieus moeten zijn? Wat is er mis met een huisvrouw die thuis voor de kinderen zorgt?

Wat ik onverstandig vind aan de keuze om fulltime thuis te blijven, is dat je financieel gezien volledig afhankelijk bent van je man. Dan kun je zeggen: 'Ja, maar wij hebben het goed geregeld en wij gaan niet scheiden.' Dat denkt iedereen die trouwt, dat dacht ik zelf ook. Maar de kans dat je er toch alleen voor komt te staan, is veertig procent. Het is heel moeilijk om weer aan de bak te komen en een fatsoenlijk inkomen te verdienen als je tien of vijftien jaar niet hebt gewerkt, want dan ben je de aansluiting met de arbeidsmarkt kwijt. Als je dan je kinderen van een bijstandsuitkering moet onderhouden, ben je in feite een slechte moeder, omdat je al die tijd niet goed voor jezelf hebt gezorgd. Ook als je het minimumloon verdient, zul je echt fulltime moeten werken om een inkomen binnen te halen. Vrouwen die tijdens hun huwelijk wel zijn blijven werken, hebben een eigen inkomen en een stuk werkervaring. Zij kunnen de stap van drie naar vier dagen werk wel maken. Dan vind ik dat je goed voor je kinderen zorgt.

En als je vermogend bent? Dan hoef je toch niet te werken?

Dat vind ik zonde van je talent en daarmee doe je ook de maatschappij tekort. Als je een opleiding hebt gehad, die we in feite met z'n allen via de belasting hebben betaald, dan vind ik het ontzettend jammer als daar vervolgens niets mee wordt gedaan, omdat je besluit om thuis voor de kinderen te gaan zorgen. Ik zeg niet dat alle vrouwen en mannen fulltime moeten werken en ook niet iedereen hoeft een top-

positie te bereiken. Het belangrijkste is dat je er als vrouw voor zorgt dat je je eigen broek kunt ophouden.

Op het gebied van emancipatie staat Nederland in Europa bekend als koploper. Toch bekleden relatief weinig vrouwen topposities. Hoe komt dat denk je?

De belangrijkste verklaring hiervoor is dat Nederlandse vrouwen er massaal voor kiezen om drie dagen per week of minder te gaan werken en dan krijg je uiteraard geen toppositie. Wij staan samen met Saoedi-Arabië op de vierentachtigste plaats als het gaat om vrouwen aan de top. Om je kapot te schamen. Bijna alle buitenlandse vrouwen verbazen zich daar enorm over, maar hier is parttime werken algemeen geaccepteerd. Sterker nog, als je als moeder fulltime werkt en niet zelf de verjaardagstaartjes voor je kind bakt en niet je steentje bijdraagt als luizenmoeder of voorleesmama, dan word je daarop aangekeken. Voor vaders geldt dat allemaal niet. Je kunt van jezelf wel weten dat je een goede moeder bent, maar toch komt die papegaai weer op je schouder zitten. En dan ga je toch 's avonds laat maar zelf die cakejes bakken, in plaats van ze kant-en-klaar in de winkel te kopen.

Waarom vind je het belangrijk dat vrouwen op topposities zitten?

Alle belangrijke beslissingen in dit land - of je het nou hebt over het openbaar bestuur, de politiek of het bedrijfsleven - worden genomen door mannen. Zelfs in de gezondheidszorg is dat zo. Vrouwen en mannen zijn even goed opgeleid, maar toch doen vrouwen niet mee in de besluitvorming. Dat is niet goed.

Hebben vrouwen kwaliteiten die mannen missen?

Zeker. Vrouwen zijn over het algemeen meer communicatief, empathisch en zorgzaam. Ze zijn minder gericht op eigenbelang en meer op het grotere geheel, het belang van de samenleving, de relatie, het team, de klant. Ze hebben een wat minder groot ego. Dit is heel generaliserend gezegd, want natuurlijk geldt dit niet voor alle vrouwen. En een team met alleen maar vrouwen is ook niet goed. Voor de juiste balans hebben we net zo hard mannen nodig, met kwaliteiten zoals doelgerichtheid, gedrevenheid en ratio. Helaas is er nog te veel onbalans, terwijl uit verschillende onderzoeken is gebleken dat een gemengd team creatiever en inventiever is. Die teams doen het zelfs financieel beter. ►

'Wat vrouwen aan de top betreft, staat Nederland op hetzelfde niveau als Saoedi-Arabië'

'Ik zie zo veel prachtige, talentvolle vrouwen die niet doen wat ze willen doen of niet kunnen doen waar ze goed in zijn. Dat vind ik jammer en ik hoop op verandering.'

Je vindt ook dat vrouwen rolmodellen nodig hebben. Kun je er een paar noemen?

Annemarie van Gaal was een alleenstaande moeder en kijkt wat ze heeft neergezet. Linda de Mol. Die trekt zich nergens iets van aan en doet gewoon wat ze denkt dat goed is. De modeontwerpster Olcay Gulsen, nog zo'n prachtig rolmodel. Maar ook het Nederlandse vrouwenvoetbalelftal. Het is voor meisjes die willen voetballen zo belangrijk om te weten dat die kans ook voor hen is weggelegd. Wat ik vaak zie bij vrouwen is dat ze denken: dat kan ik toch niet. Ik ben maar kapster... Maar waarom zou je niet je eigen kapsalon beginnen? En nog een? En nog een? We hebben hier in Weesp een jonge meid die haar eigen kapsalon is begonnen en die loopt als een tierelier.

Je zei in een interview: 'Vrouwen geven zichzelf de schuld, mannen altijd de ander.' Hoe komt dat?

Ook daar is onderzoek naar gedaan. Zodra ouders die een kind verwachten weten wat het geslacht is, praten ze tegen

een meisje in een brabbeltaaltje en tegen jongens in hele volzinnen. Dat gaat natuurlijk allemaal onbewust, maar ook dat vormt kinderen al van kleins af aan. Mijn dochter stond als tienjarige in de finale van de clubkampioenschappen tennis, net als mijn zoon die een jaar jonger is. Ze verloren allebei. Na afloop zei mijn dochter verdrietig: "Ik kan er helemaal niks van. Ik ga van tennis af!" Mijn zoon baalde

ook verschrikkelijk en ik heb hem huilend in bad gezet. Toen hij eruit kwam, zei hij opgelucht: "Mam, ik weet waar het aan lag! Het kwam door mijn tenniseracket!" Opgelost.

Worstel je zelf ook nog zo nu en dan met het bedriverscomplex?

Ja, laatst nog. Ik heb, in samenwerking met een theatermaak-

ster, een theatervoorstelling gemaakt over mijn boek. Die heb ik inmiddels al zo'n vijftienvintig keer opgevoerd voor vrouwen-netwerken en bedrijven. Ik besloot een klein theatertje af te huren waar een breder publiek kon komen kijken, want die andere voorstellingen zijn besloten. Maar al snel dacht ik: wat heb ik me op de hals gehaald? Dat zaaltje moet wel vol. Wat heb ik nou eigenlijk te vertellen? Kortom, er zat een hele volière papegaaien op mijn schouders en ik zat mezelf helemaal de put in te praten. Toen ben ik al die papegaaien een voor een gaan bekijken. Wat heb jij te zeggen? Vind je dat ik te hoog van de toren blaas? Onzin! No guts, no glory. Lukt het niet, dan heb ik het wel geprobeerd. De dag van de voorstelling zat de zaal bomvol.

Heb je nog meer toekomstplannen?

Ik wil graag een theatertour gaan maken en ik wil op televisie komen. Dat lijkt me superleuk! Wat ik uiteindelijk wil bereiken? Ik wil dat het voor mijn dochter en alle dochters van Nederland een beetje makkelijker wordt en dat ze niet de strijd hoeven leveren die wij hebben moeten leveren. Dat kan ik bereiken met mijn bedrijf, mijn boek, mijn theatervoorstelling, op een heleboel manieren. En daar ga ik mee door. Ik zie zo veel prachtige, talentvolle vrouwen die niet doen wat ze willen doen of niet kunnen doen waar ze goed in zijn. Dat vind ik jammer en ik hoop op verandering.

Hoe kan die verandering tot stand komen?

Ik vind onder andere dat de overheid iets zou moeten doen aan de kinderopvang en aan de schooltijden. Het bedrijfsleven zou meer aandacht kunnen besteden aan het diversiteitsbeleid, zodat er meer vrouwen in dienst worden genomen. Maar het ligt ook aan de vrouwen zelf. Ze maken zichzelf kleiner en dat is niet nodig. Denk je dat mijn man of mijn zoon ooit zegt: 'Ik heb zulk slap haar of zulke dikke billen?' Ze praten nooit negatief over zichzelf. Daarom is het voor een deel ook de schuld van de vrouwen zelf. Je kunt wel in de slachtofferrol gaan zitten en klagen dat je onvoldoende kansen krijgt en wijzen naar mannen, maar dat helpt niet. Wat wel helpt, is jezelf veranderen.

Meer weten over Vreneli? Kijk op: www.fuckdieonzekerheid.nl. ■

'Vind je dat ik te hoog van de toren blaas? Onzin! Lukt het niet, dan heb ik het tenminste geprobeerd'